

Filosofisch violist delft onbekende schatten

17-12-2022

Kolja Lessing, viool
Sebastiaan Oosthout, piano

Muziek van Szymanowski, Debussy, Székely e.a.

Concert Deventer Schouwburg 15/12/22

Door Maarten Mestrom

DEVENTER – Kolja Lessing (Karlsruhe, 1961) heeft een groot deel van zijn indrukwekkende dubbel-carrière, -- hij is zowel top-violist als concertpianist, een bijzondere combinatie -- besteed aan het ontdekken en herontdekken van onbekende muziek. Dat heeft veel opgeleverd. Nieuwe uitgaven variërend van solofantasieën van G.F. Telemann, via veel Duitse en Joods-Duitse componisten die slachtoffer werden van het nazi-regime tot premières van werk van hedendaagse componisten.

Een interessante man dus, die donderdagavond 15 december optrad in de serie kamermuziek Deventer met zijn vaste Nederlandse kompaan pianist Sebastiaan Oosthout.

Op het programma vormde de Poolse componist Karol Szymanowski de rode draad, zo leek het. Van hem werden drie viool- en twee pianostukken gespeeld en van Jan Felderhof een 'memoriam' aan die componist gewijd. Dit werd aangevuld met stukken van twee andere Polen: Krzysztof Meyer en Chopin maar ook met de vioolsonate van Debussy en een Allegro van de Hongaar Zoltán Székely.

Dat leidde wel tot de vraag: Wat was de gedachte achter dit programma? Een eerbetoon aan Szymanowski? Wat deden Debussy en Székely dan op de lessenaar? Of ging het om het Poolse element?

Zeker zijn er raakvlakken tussen de gespeelde componisten. En dat die relatie ook werd gezocht was duidelijk genoeg. Sebastiaan Oosthout liet een Mazurka van Szymanowski naadloos volgen door een Mazurka van Chopin. Boodschap: deze muziek sluit op elkaar aan. Maar het bleef toch een beetje gissen. Het programma had aan zeggingskracht gewonnen als beide musici meer hadden gedaan om het publiek mee te nemen in hun keuzes en associaties.

Als musicus is Kolja Lessing een beschouwend filosoof en geen virtuoos die zijn publiek wil inpakken. Lessing speelt heel erg goed: zuiver en technisch. Hij bezondigt zich nooit aan het 'grote gebaar'; geen 'vet vibrato' of demagogisch-breed

uitgesmeerde fermaten of passievol arm- of lichaamsgezwaai. Lessing is puur met de muziek bezig. Die spreekt voor zich en de luisteraar kan daar zelf de schatten en verhalen uit opdiepen. Dat is een zuiver en integer uitgangspunt maar ook een tikje streng en leidt ertoe dat er zijn spel soms te intellectueel blijft.

Wat betreft de muziek: Szymanowski was een Pool die een belangrijke rol speelde in het Poolse culturele leven en in het hernieuwde Pools zelfbewustzijn aan het begin van de twintigste eeuw. Zijn muziek wordt tijdens Nederlandse recitals niet zo heel vaak gespeeld maar de drie Mythen voor viool en piano uit 1915 vormen een interessant muzikaal drieluik dat sterke impressionistische invloeden combineert met dwarse centraal-Europese dissonanten en waarin veel speciale viooltechnieken aan bod komen. Sonate nr. 2 van Krzysztof Meyer bleek ondanks zijn jaar van ontstaan (2018) een 'klassieke' en toegankelijke vioolsolosonate waarin herhalende ritmische patronen en pentatoniek de luisteraar ook bij een eerste kennismaking voldoende houvast verschaffen. Een mooi stuk.

Sebastiaan Oosthout speelde twee Mazurka's uit Szymanowski's opus 50 voor piano solo. Bedachtzame, melodieuze muziek die wellicht aan kracht hadden gewonnen bij een wat hoger tempo. De muziek leek soms teveel stil te staan. De meest 'swing' kwam van het Allegro van de Hongaar Zoltán Székely. Székely woonde in de jaren veertig in Nederland en bracht als primarius van het Nieuw Hongaars Strijkkwartet de premières van kwartetten van onder meer Bartók, Willem Pijper en Badings. De violist emigreerde later naar Canada. Kolja Lessing, in zijn nimmer aflatende zoektocht naar onbekende schatten, viste het Allegro uit 1922 in 2002 onder het stof vandaan en gaf het de meest passievolle vertolking van de avond. De verstilde toegift werd gevormd door de etherische Habanera van Ravel.

Volgende concert in de serie St. Kamermuziek Deventer:

Woensdag 11 januari 2023:

Ronald Brautigam, piano

Christian Poltéra, cello

Sonates van Brahms en Röntgen.